

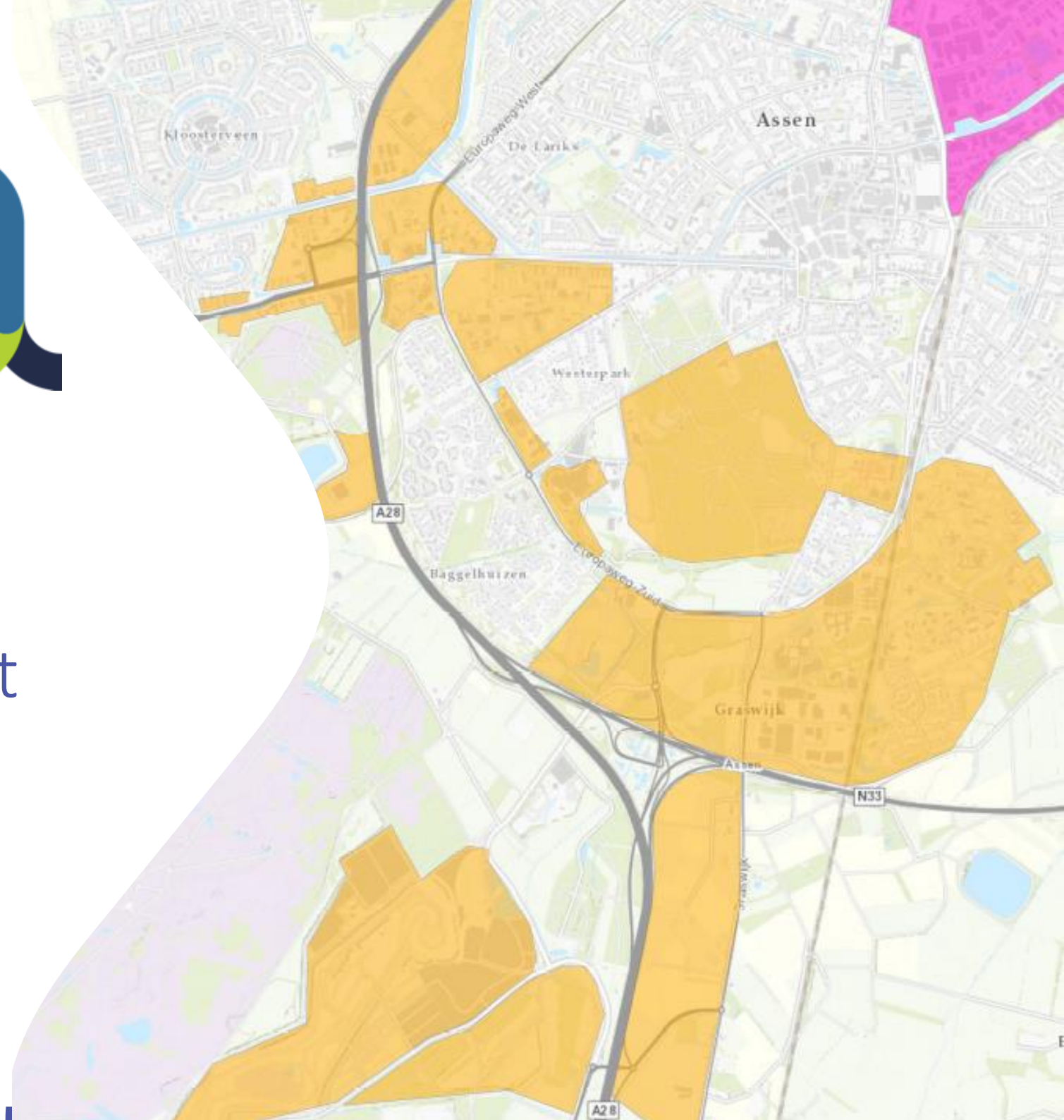

ONDERNEMEND
ASSEN

Masterplan Kring Zuid-West Assen

16 JULI 2021

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	P.3
Ambitieweb kring Zuid-West	P.4
Visie kring Zuid-West	P.5
Ambitieweb thema's	
- Vestigingsklimaat	P.6
- Energie	P.7
- Water & klimaatadaptatie	P.10
- Ecologie	P.11
- Sociale relevantie	P.12
- Economische zekerheid	P.13
- Bereikbaarheid	P.14
- Ruimtelijke kwaliteit	P.15
- Materialen	P.16
- Bodem	P.17
- Welzijn/leefomgeving	P.18
- Ruimtegebruik	P.19
Focus Ondernemend Assen en Zuid-West <i>Activiteiten en projecten</i>	P.20

Dit is een interactief document via de 'knoppen' en verwijzingen kan u door dit document navigeren. Via 'home' komt u altijd weer bij dit overzicht uit.

Doel, aanpak en leeswijzer

Aanleiding

Ondernemend Assen is een ondernemersvereniging en vertegenwoordigt zo'n 450 leden. Binnen Ondernemend Assen bevinden zich drie branches (Zorg, Onderwijs en Overheid/Defensie) en vier kringen. De ondernemers zijn ingedeeld in deze vier kringen op basis van de locatie van het bedrijf. De kringen Stadsbedrijvenpark (SBP), Zuid-West en Noord zijn specifieke locaties in Assen. De kring Ondernemers Niet Gevestigd op Bedrijventerrein (ONB) zijn verspreid over de stad en, zoals de naam suggereert, niet gevestigd op een bedrijventerrein. Voor elke kring spelen er andere onderwerpen en elke kring heeft zijn eigen aandachts- en ontwikkelingspunten. Ondernemend Assen heeft de missie om de belangen van de leden te behartigen en continu bij te dragen aan een beter vestigingsklimaat en het realiseren van projecten met stakeholders waarvan de resultaten direct voor de leden merkbaar zijn. In lijn met deze missie is er voor elke kring een Masterplan opgesteld.

Doel Masterplan

Het doel van de Masterplannen is om de bedrijventerreinen, de daarop gevestigde bedrijven en de ondernemers niet gevestigd op een bedrijventerrein, toekomstbestendig(er) te maken. Dit kan door hen te helpen bij bepalen van de optimale bedrijfsvoering binnen de kaders van veranderende wet- en regelgeving en hun ambities op het vlak van verduurzaming. Samen met de ondernemers zijn er stippen aan de horizon gezet door activiteiten en ideeën om te zetten in projecten die in de komende 5-10 jaar bijdragen aan het behalen van het gestelde doel. Hiermee geeft het Masterplan ook invulling aan een ander belangrijk doel: het vergroten van de ledenbetrokkenheid.

Aangezien er bij elke kring andere zaken aan de orde zijn en/of prioriteit hebben, is er voor elke kring een apart Masterplan opgesteld, samen met de ondernemers van die kring. Op deze manier is en blijft het plan: **Door ondernemers voor ondernemers**. In de jaarplannen van Ondernemend Assen wordt opgenomen welke acties er voor dat jaar aan de beurt zijn.

Proces

Om een goed beeld te krijgen van de huidige situatie, uitgangspunten en relevante ontwikkelingen, is door middel van een vragenlijst en interviews informatie verzameld bij de ondernemers. De interviews en de vragenlijst vormen samen de basis voor het opstellen van het Masterplan en de daarin verwoorde ambities.

In een digitale werksessie is deze ambitie voorgelegd aan het kernteam. Het kernteam bestaat uit een vertegenwoordiging van kringleden en leden van het bestuur van Ondernemend Assen. In de werksessie is de ambitie voor de kring getoetst en vastgesteld. Op basis daarvan zijn ideeën voor activiteiten en projecten geïnventariseerd.

De input uit de werksessie, interviews en vragenlijst zijn toen verwerkt in een concept-Masterplan. Het ingevulde Ambitieweb uit deze vier concept-Masterplannen is in een webinar gepresenteerd aan de leden van alle kringen en verder aangevuld op basis van hun input. In de laatste werksessie met het kernteam is het concept-Masterplan aangescherpt en vervolgens verwerkt tot een definitieve versie.

Het Ambitieweb

Bij dit project gebruiken we het Ambitieweb, een praktisch hulpmiddel voor het inzichtelijk maken van ambities. Het Ambitieweb is een visuele weergave van duurzaamheidsthema's en de daaraan gekoppelde ambitieniveaus. Het begrip duurzaamheid is uitgesplitst in 12 thema's: Energie, Materialen, Bodem, Water & klimaatadaptatie, Ecologie, Ruimtegebruik, Ruimtelijke kwaliteit, Welzijn/leefomgeving, Sociale relevantie, Economische zekerheid, Vestigingsklimaat en Bereikbaarheid. Het Ambitieweb kent drie ambitieniveaus, te weten: minimaal, bovengemiddeld of maximaal, die gezamenlijk vastgesteld worden op basis van de prioriteit voor het thema of voor een groep ondernemers. Het Ambitieweb is per kring ingevuld en wordt op de volgende pagina toegelicht.

Leeswijzer

Het onderliggende document is het Masterplan voor de kring Zuid-West. Het ingevulde Ambitieweb op pagina 4 geeft de mate weer waarop ondernemers in de kring willen inzetten op de 12 thema's. De visie van de kring is weergegeven en laat zien waar de ondernemers gezamenlijk naartoe willen werken. Daarna zijn de thema's op volgorde van ambitieniveau toegelicht en wordt per thema omschreven welke ambitie er gesteld is. Aanvullend zijn mogelijke acties/activiteiten/plannen per thema omschreven. Tot slot zijn de mogelijke projecten en bijbehorende activiteiten in een tabel weergegeven.

Ambitieweb kring Zuid-West

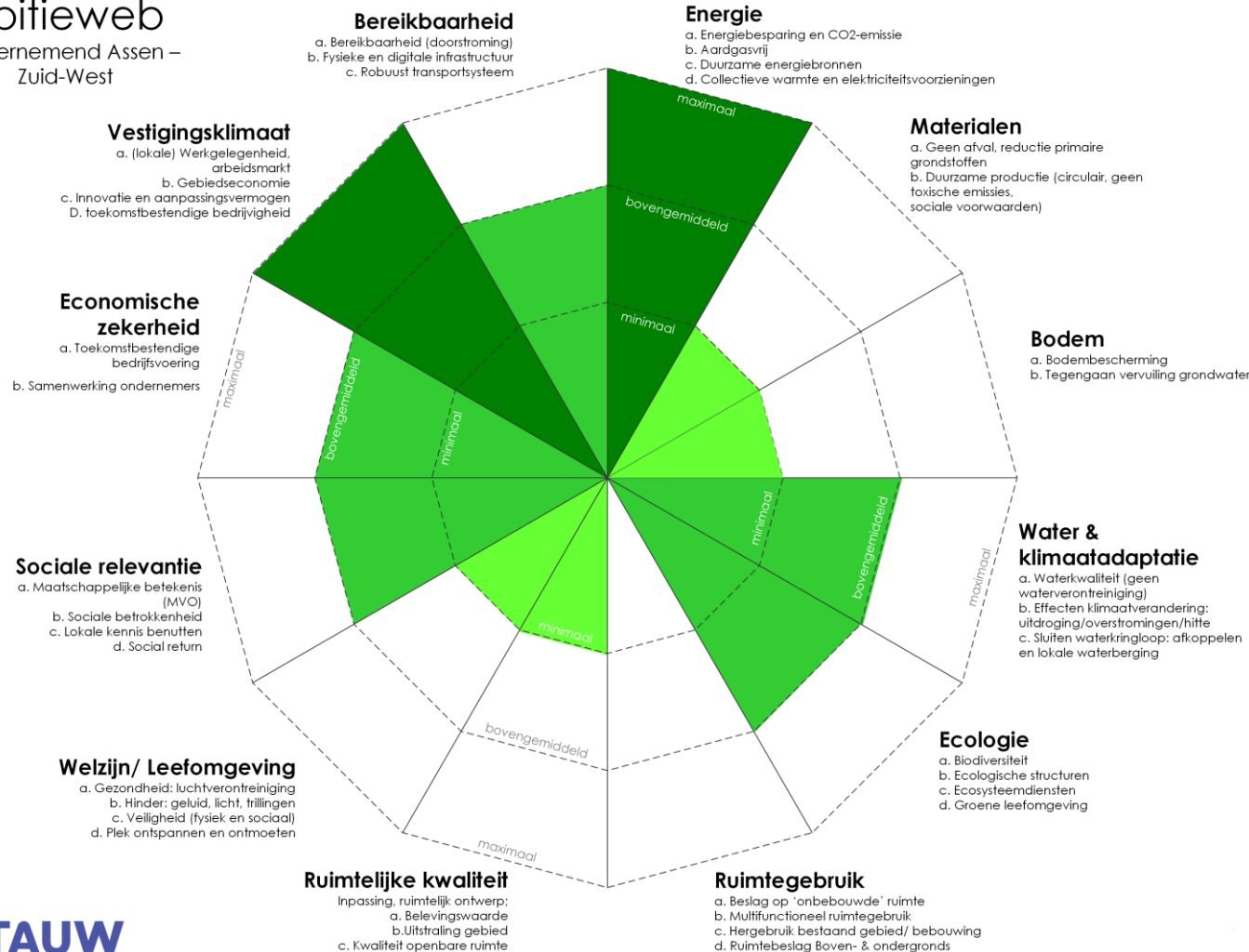
Ambitieweb Zuid-West

Het Ambitieweb is een grafische weergave van de verkregen informatie uit de vragenlijst, interviews en de werksessies. Met behulp van de vragenlijst hebben de leden input geleverd op alle twaalf thema's. In de interviews is de uitkomst getoetst en bijgesteld. Die uitkomst is in een concept-Ambitieweb beschreven en vervolgens besproken in de werksessie. Door de link te leggen met ontwikkelingen en wet- en regelgeving, is in de werksessie de laatste aanscherping aangebracht. Het definitieve Ambitieweb geeft een overzicht van de ambities op de twaalf thema's voor de kring Zuid-West.

Op de twee thema's **Energie** en **Vestigingsklimaat** is de ambitie maximaal. Een bovengemiddelde ambitie is er voor de thema's Bereikbaarheid, Economische zekerheid, Sociale relevantie, Ruimtelijke kwaliteit, Ecologie en Water & klimaatadaptatie. Daarnaast zijn er nog drie thema's waarop de ambitie minimaal is omdat dit minder aansluit bij de ondernemers en de kring Zuid-West.

Op de volgende pagina's worden de individuele thema's verder toegelicht. De thema's worden op volgorde van ambitie uitgewerkt waarin trends, ontwikkelingen en kring specifieke wensen en plannen zijn verwerkt.

Ambitieweb Ondernemend Assen – Zuid-West

Inleiding visie

De visie komt voort uit de ideeën die zijn opgehaald, de wet- en regelgeving, trends en ontwikkelingen en de ambities die er liggen voor kring Zuid-West. Deze visie wordt verwezenlijkt door middel van de projecten die opgesteld zijn uit de ideeën en activiteiten genoemd door de leden van de kring. Bepaalde ontwikkelingen of regelgeving kunnen invloed hebben op de prioriteren van de projecten, waarbij het van belang is om deze projecten tijdig te agenderen.

Plannen van de thema's

Kring Zuid-West is niet op één locatie is gevestigd. Verschillende kleine bedrijfsterreinen aan de zuid- en westkant van de stad Assen horen bij deze kring. Dit maakt het lastiger om echt collectief als kring iets op te pakken, aan de andere kant biedt het kansen omdat verbeteren van de buitenruimte in logische kleine stapjes/stukken op te knippen.

Naast de acties die kring Zuid-West zelf kan oppakken, zijn er acties waarbij overkoepelende samenwerking nodig is. Dat geldt bijvoorbeeld voor het thema Bereikbaarheid (collectief als Ondernemend Assen oppakken). Daarnaast wordt verwacht dat de gemeente zich blijft inzetten voor een gezonde en fijne leefomgeving, minimaal op het huidige niveau. Dit betekent dat de bodem schoon blijft en dat geluids-, geur- en andere overlast afwezig blijven.

Enkele thema's maken geen deel uit van de visie voor Zuid-West. Het gaat om de thema's Materialen, Ruimtegebruik en Economische zekerheid. Als er voor deze thema's goede ideeën zijn die ook nuttig zijn voor kring Zuid-West, is het prima om er informatie over te ontvangen, maar verder zijn dit thema's waar kring Zuid-West niet actief mee aan de slag gaat/hoeft, tenzij veranderende wet- en regelgeving hier om vraagt.

Kring Zuid-West is een kring waarin nieuwe ondernemers zich welkom voelen. De kring biedt een netwerk en toegang tot belangrijke, nuttige en relevante informatie en contacten. Alle leden krijgen de mogelijkheid om input te leveren en samen te werken aan de belangrijke thema's en opgaven.

“Wij zorgen voor samenwerking rondom Energie en Ruimtelijke kwaliteit. Hierin zijn diverse thema's meegenomen, zoals Ecologie, Klimaatadaptatie en Bereikbaarheid. Met elkaar zetten we ons in voor functionele, groene en prettige terreinen waar elke ondernemer zich wil vestigen. Stap voor stap met de hele kring naar bedrijventerreinen van de toekomst!”

Thema: Vestigingsklimaat (maximaal)

Vestigingsklimaat heeft betrekking op enerzijds de bedrijvigheid in een gebied en anderzijds op de economische vitaliteit van de bevolking. Beide dragen bij aan een duurzame (lokale) economie. Het vestigingsklimaat voor bedrijven is gebaat bij het innovatie en –aanpassingsvermogen van de lokale economie. Vanuit infrastructurele projecten kan deze worden vergroot, bijvoorbeeld door de bereikbaarheid van bedrijventerreinen te vergroten door de aanleg van nieuwe infrastructuur. Het vestigingsklimaat voor de bevolking wordt verbeterd door de werkgelegenheid op lange termijn, die past bij de ontwikkeling en vaardigheden van de regionale beroepsbevolking.

Waarom is het thema belangrijk?

Wet- en regelgeving, trends en ontwikkelingen

Gemeente Assen heeft recentelijk (2021) een Omgevingsvisie opgesteld die beschrijft hoe Assen er in 2030 uit moet komen te zien en daarmee de focus aan te brengen op de ontwikkelingen. Hier staat het versterken van de aantrekkingskracht van Assen centraal, zowel sociaal als economisch. Het versterken van de lokale economie (creëren van werkgelegenheid) is één van de belangrijke speerpunten in het bestuursakkoord. Daarbij gaat het onder andere om het bieden van aantrekkelijke bedrijventerreinen. De gemeente wil het vestigingsklimaat versterken door huidige bedrijventerreinen een 'eigen profiel' te geven. Deze sociaal economische verbetering heeft in grote mate samenhang met de meeste andere thema's uit dit Masterplan. Door een goede (digitale) bereikbaarheid, verzorgde omgeving, innovatieve bedrijven en aantrekkelijke locatie is het vestigingsklimaat al voor een groot deel ingevuld. Hierbij geldt: behoud wat goed is, verbeter waar mogelijk en laat zien waarvoor men in Assen moet zijn.

Belang kring Zuid-West

Voor de hele vereniging is Vestigingsklimaat een terugkerend thema. Vanuit de verschillende contacten komt naar voren dat op dit thema nog winst te behalen is.

Uiteraard is de vereniging zelf onderdeel van het vestigingsklimaat. Hoe worden nieuwe leden opgenomen en 'meegenomen' in de vereniging? Het gaat om het bieden van een netwerk voor de nieuwe ondernemers, waarbij delen van relevante kennis heel belangrijk is. Zo kunnen nieuwe ondernemers enthousiast worden ontvangen en huidige ondernemers worden voorzien in de behoefte.

Vestiging werknemers

Een probleem dat niet alleen landelijk maar ook lokaal speelt, is de woningnood. Momenteel zijn er te weinig woningen beschikbaar waardoor mensen niet (altijd) kunnen wonen in de stad/gemeente waar ze graag willen. Als (potentiële) medewerkers van bedrijven geen woning in Assen kunnen krijgen, is er een risico dat ze ook niet in Assen komen werken. Daarmee heeft de huisvestingsuitdaging veel raakvlakken met een gezond aanbod van werknemers. Een rol voor Ondernemend Assen kan zijn om dit ook aan te kaarten bij de gemeente zodat er voldoende woningen bijkomen in Assen.

Aantrekken studenten en junioren

Momenteel is er concurrentie tussen de steden in het Noorden. Groningen heeft veel te bieden, zeker voor studenten. Een goede samenwerking rondom onderwijs is een belangrijk aspect om ondernemers en medewerkers naar Assen te trekken. Naast 'aantrekken' is ook het 'vasthouden' van medewerkers belangrijk. Daarbij helpt het enorm als Drentse bedrijven uitstralen dat zij volop bezig zijn met ontwikkeling, innovatie en de toekomst.

Plannen en acties kring Zuid-West

Er zijn al concrete acties genoemd tijdens de overleggen. Specifiek voor het thema Vestigingsklimaat gaat het om:

- Woningtekort aankaarten bij de gemeente, omdat dit ondernemers kan weerhouden om zich in Assen te vestigen
- Actief betrekken van ondernemers die nieuw zijn in de kring
- Samen zorgen voor aantrekkelijke terreinen waar ondernemers zich willen vestigen

Thema: Energie (maximaal) (1/2)

Door de energievraag te verminderen en meer duurzame energie te gebruiken, neemt de uitstoot van broeikasgassen (zoals CO₂) af. Dat is belangrijk om de mondiale klimaatverandering te beperken. CO₂ komt vooral in de atmosfeer bij de verbranding van fossiele brandstoffen voor energieopwekking. Als we bij ruimtelijke ontwikkelingen kansen voor energiebesparing en het opwekken van duurzame energie benutten, dragen we bij aan de energietransitie en een duurzame leefomgeving.

Waarom is het thema belangrijk?

Wet- en regelgeving, trends en ontwikkelingen

Nederland werkt aan duurzame, betrouwbare en beschikbare energie die voor iedereen betaalbaar is. In 2020 is 14% van alle gebruikte energie in Nederland afkomstig uit duurzame bronnen. De Rijksoverheid wil dat dit in 2030 minimaal 27% is. In 2050 moet de energievoorziening bijna helemaal duurzaam zijn. De CO₂-uitstoot is dan met 95% verminderd. Vanuit de overheid wordt geld vrijgemaakt voor duurzame energieproductie. De SDE ++2021 subsidie voor hernieuwbare energie is tussen 21 september en 14 oktober 2021 aan te vragen.

Gemeente Assen sluit aan bij deze landelijke doelstellingen en wil in 2050 CO₂-neutraal zijn. Daarnaast stelt het landelijke beleid dat per 1 januari 2023 elk kantoor groter dan 100 m² minimaal energielabel C moet hebben. Als panden niet aan deze eisen voldoen mag het gebouw niet als kantoor in gebruik zijn. Dit geldt alleen voor de kantoorruimtes en niet voor werkplaatsen e.d. Ook voor monumentale panden geldt dit niet. Wel geldt de eis voor kantoorruimtes in een werkplaats als het kantoor groter is dan 100 m².

In de Visie Energietransitie 2016-2020 benoemde de gemeente Assen deze doelen voor de energietransitie:

- 2020: 14% van alle energie in Assen wordt duurzaam opgewekt en er wordt 10% energie bespaard
- 2030: De gemeentelijke organisatie is CO₂-neutraal
- 2040: De gebouwde omgeving van Assen is CO₂-neutraal

- 2050: Gehele gemeente klimaatneutraal

CO₂-uitstoot

Grote bedrijven in Nederland betalen (vaak) voor hun CO₂-uitstoot en is er een maximale uitstoot vastgesteld voor deze bedrijven. De kans is groot dat deze verplichting in de (nabije) toekomst ook gaat gelden voor kleine bedrijven. De kostprijs om een ton CO₂ uit te stoten is nu bijna 30 euro, maar het lijkt erop dat deze prijs gaat verdubbelen de komende jaren. Als ondernemer is het verstandig om rekening te gaan houden met deze ontwikkelingen. In de Visie Energietransitie is te zien dat de gemeente Assen zich als doel heeft gesteld dat in 2040 de gebouwde omgeving van Assen CO₂-neutraal is. Dit vergroot de kans dat de ondernemers van Assen hier ook mee te maken gaan krijgen.

CO₂-uitstoot en daarmee de CO₂-voetafdruk is onder te verdelen in drie onderdelen. Scope één gaat over de directe CO₂-uitstoot die veroorzaakt wordt door eigen bronnen binnen de organisatie (verwarmingsinstallaties, eigen (vracht)auto's, etc.). Scope twee omvat de indirecte uitstoot van CO₂ door opwekking van verbruikte energie die niet intern is opgewekt, bijvoorbeeld door een elektriciteitscentrale. Scope drie betreft de indirecte CO₂-uitstoot veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten van een andere organisatie. Dit kan voortkomen uit productie of winning van ingekochte grondstoffen en uitbestede werkzaamheden, zoals goederenvervoer. Hierop heeft het bedrijf/ondernemer geen directe invloed. Door vroegtijdig bewust te zijn van de eigen CO₂-uitstoot is het mogelijk om te anticiperen en voor te bereiden op een toekomstige CO₂-prijs.

De CO₂-prestatieladder is het duurzaamheidsinstrument van Nederland dat gebruikt wordt om bedrijven (en overheden) te helpen bij de reductie van CO₂ en kosten. Naast kostenbesparing heeft de CO₂-prestatieladder ook een voordelig effect op het imago van een bedrijf en draagt bij aan maatschappelijk verantwoord ondernemen. Er zijn CO₂-prestatieladder certificeringen die laten zien op welk niveau het bedrijf opereert.

Thema: Energie (2/2)

Belang kring Zuid-West

In de reacties van de vragenlijst is Energie een belangrijk thema voor heel Ondernemend Assen, alle bedrijfslocaties krijgen hiermee te maken. Meer dan de helft van de respondenten geeft aan dat Energie een thema is dat in de top 5 van belangrijke thema's thuishoort. Het belang van werken aan het thema Energie is het grootst bij pandeigenaren, zij zien in dat er met energie echt iets moet gebeuren. Huurders van panden krijgen indirect, via hun verhuurder, met de energietransitie te maken. Benodigde aanpassingen op het pand, attenderen van de verhuurder of kiezen voor een verhuurder met een gunstig energielabel ligt wel binnen hun invloedssfeer.

Naast de verplichting om te voldoen aan energielabel C liggen er kansen om het pand verder te isoleren en op die manier aardgasvrij-ready te maken. Veel bedrijven zullen vanuit de warmtetransitie in de toekomst mogelijk overgaan op lage temperatuur warmte. Dit vraagt om goede isolatie. Het kan goedkoper en efficiënter zijn om in één keer de benodigde isolatieslag te maken en de panden geschikt te maken voor de toekomst.

Plannen en acties kring Zuid-West

De kring Zuid-West heeft verschillende acties benoemd rondom Energie:

- Kennisdeling door middel van sprekers/leden/ervaringsdeskundigen over ontwikkelingen en wet- en regelgeving omtrent energie en de verschillende mogelijkheden.
- In eerste instantie focus op de eigen CO₂-footprint (wat en hoeveel stoot een ondernemer zelf uit?) Met een actieplan (maatwerk) bepalen wat het laaghangende fruit is.
- Collectief inkopen isolatie en energie, platte daken voor zonnepanelen, proactief plan Warmtetransitie.
- Stimuleren en informeren van ondernemers mbt isoleren van panden om energielabel C te behalen voor einde 2022.

- Ontwikkeling collectieve warmte in zicht houden.

Aanpak CO₂

Voor de korte termijn is vooral scope één van belang, de directe CO₂-uitstoot van het eigen bedrijf. De eerste stap is bewustwording creëren en informeren. Als deze stap gemaakt is, kan verder gekeken worden naar de uitstoot van het bedrijf en kan gewerkt worden aan een CO₂-prestatieladder certificering.

Plannen voor de aanpak van CO₂-uitstoot:

- Informeren en inspireren
  - Onderzoek om de CO₂-uitstoot weer te geven per bedrijf
  - Verminderen van CO₂-uitstoot (o.a. door isolatie)
  - Werken aan een CO₂-prestatieladder certificering
-
- Een mogelijke aanpak om aan de slag te gaan met het thema energie is opgenomen als [bijlage 1](#).

Transport en CO₂ hebben ook veel verbanden, hierover is meer te lezen bij het thema 'Bereikbaarheid'.

Thema: Water & klimaatadaptatie (bovengemiddeld)

Temperatuurstijging, verandering van neerslagpatronen en zeespiegelstijging zijn als trends geïdentificeerd in de klimaatveranderingen. Ze kunnen de kans op overstromingen vergroten en ook leiden tot meer wateroverlast, langere perioden met droogte en meer hittestress. Ook is er impact zoals vershraling van natuurgebieden door afname biodiversiteit en verdroging én afname woon- en leefkwaliteit door hittestress en wateroverlast in naastgelegen woongebieden. Klimaatadaptatie heeft in veel gevallen betrekking op groen en heeft daardoor een sterke verbinding met ruimtelijke kwaliteit.

Waarom is het thema belangrijk?

Wet- en regelgeving, trends en ontwikkelingen

De klimaatdoelen zorgen ervoor dat het klimaat in 2050 nog beheersbaar is, met een stijging van maximaal 1,5 graden Celsius. Het gevolg van deze temperatuurstijging is dat er intensievere regenbuien (hoosbuien) komen en drogere zomers, met op meerdere dagen tropische temperaturen. Dit leidt tot wateroverlast of juist watertekort, hittestress en beïnvloeding van de biodiversiteit.

In het Nationaal Waterplan 2016-2021 staan plannen beschreven die gericht zijn op een goede bescherming tegen overstromingen, het voorkomen van wateroverlast en droogte en het bereiken van goede waterkwaliteit en een gezond ecosysteem. Om dit voor elkaar te krijgen, is onder andere integraal waterbeheer nodig. Ook regionaal komen hoosbuien, hitte en droogte steeds vaker voor. In Assen is in een relatief korte periode het aantal tropische dagen verdubbeld (van 3-6 naar 9-12 per jaar).

De gemeente Assen heeft een Waterplan opgesteld. In dit Waterplan is de missie omtrent water opgenomen. De missie is een schoon, heel en veilig watersysteem tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten. Er gelden drie uitgangspunten: (1) Water schoonhouden, scheiden en zuiveren, (2) Water vasthouden, bergen en afvoeren en (3) Water zichtbaar maken.

In de Omgevingsvisie van de gemeente Assen (2021) wordt ook aangegeven dat ingezet wordt op het verduurzamen en het vergroenen van bedrijventerreinen om

hittestress te voorkomen. Dit sluit aan bij de aanvraag die IVN bij het Nationaal Groeifonds gaat doen om bedrijventerreinen te vergroenen, waardoor er geld vrijkomt om bedrijventerreinen klimaatbestendiger en aantrekkelijker te maken.

Belang kring Zuid-West

Uit de vragenlijst blijkt dat het thema Water & klimaatadaptatie geen hoge prioriteit heeft. Tijdens de interviews komt naar voren dat dit een tweeledige oorzaak heeft.

1. De ondernemers zijn onbekend met de effecten van klimaatverandering voor hun situatie, daardoor mist het thema urgentie
2. Aanpassingen in de openbare ruimte om beter voorbereid te zijn op veranderingen in het klimaat worden gezien als taak van de gemeente

Uit de interviews blijkt dat er wel een wens is om de buitenruimte anders/mooier en groener in te richten. Hier ligt een duidelijke koppeling naar een klimaatbestendige stad. Vooral vanuit de koppeling met thema's als Ruimtelijke kwaliteit en Ecologie is het inzetten op een klimaatadaptieve en groene omgeving heel logisch. Dit is dan aanvullend op de tuinen van de bedrijfspanden.

Gemeente aan zet

Voor het adaptief inrichten van Assen is de gemeente Assen aan zet. Zij hebben hier beleid op ontwikkeld en zullen dit in de komende jaren ook uitvoeren. Het voordeel is dat de gemeente hier dus middelen voor beschikbaar heeft. Deze middelen moeten beschikbaar komen voor de realisatie van het plan.

Plannen en acties kring Zuid-West

Bovenstaande vertaalt zich in enkele concrete acties:

- Kennisdeling door middel van inspirerende sprekers over ontwikkelingen van klimaatverandering in relatie tot de lokale gevolgen. Vervolgens de ondernemers activeren hiermee aan de slag te gaan
- Gericht in kaart brengen van de wensen en behoeften van de ondernemers voor een gezamenlijk plan om een functionele en aantrekkelijke omgeving te creëren

Thema: Ecologie (bovengemiddeld)

Goed functionerende ecosystemen en gevarieerde leefgebieden zijn onderdeel van een duurzame leefomgeving. Door allerlei menselijke activiteiten staat de natuur in Nederland en wereldwijd sterk onder druk. Daarom is het van belang de huidige ecologische waarden en natuurlijke processen te behouden en waar mogelijk te versterken. Dat is een voorwaarde voor een gezonde biodiversiteit. Ook een goede kwaliteit van water, bodem en lucht draagt bij aan de biodiversiteit.

Waarom is het thema belangrijk?

Wet- en regelgeving, trends en ontwikkelingen

Door klimaatverandering is de biodiversiteit in een snel tempo aan het dalen, waardoor wij moeten letten op de natuur en waar mogelijk de natuur de ruimte geven. Ook vanuit de overheid is er steeds meer oog voor ecologie in projecten en ontwikkelingen. Bedrijventerrein vormen vaak obstakels tussen vergroenende steden en het buitengebied. Tien procent van de Nederlandse beschermde soorten zijn afhankelijk van het stedelijk gebied, waardoor hier een belangrijke slag geslagen kan worden

Een doel van de overheid is om meer natuur in stedelijke gebieden te integreren. Bij nieuwe bouw- en ontwikkelopgaven is natuur betrekken de norm en wordt gesteld dat er in het stedelijk gebied in 2050 voldoende ruimte voor natuur en groen is om bijvoorbeeld insecten genoeg overlevingskansen te geven. Meer groen in de straat gaat ook de effecten van klimaatverandering tegen, zoals hittestress en wateroverlast.

Er zijn verschillende manieren om bij te dragen aan de biodiversiteit in stedelijk gebied. De gemeente Assen subsidieert het aanleggen van groene daken om het integreren van natuur te stimuleren (20 euro per m²). Daarnaast kan de biodiversiteit gestimuleerd worden met speciale dakpannen waarin vogels kunnen nestelen, het plaatsen van nestkasten voor vleermuizen of insectenhôtels of het aanplanten van struiken die insecten, vlinders en vogels aantrekken. Specifiek voor bedrijventerreinen gaat IVN een aanvraag doen bij het Nationaal Groeifonds

om vergroening te stimuleren en hiermee bedrijventerreinen klimaatbestendig en biodivers(er) te maken.

Voor meer mogelijkheden om ecologie te implementeren, zie [hier](#).

Belang kring Zuid-West

In de vragenlijst geeft de helft van de ondernemers aan dat Ecologie in de top vijf van belangrijke thema's thuishoort. Een opvallend hoge score vergeleken met de andere kringen. Tijdens de interviews komt Ecologie minder prominent naar voren als thema. Zowel in de interviews als in de werksessie blijkt Ecologie vooral samenhang te hebben met andere thema's die belangrijk zijn. Door te werken aan Ruimtelijke kwaliteit en Water & klimaatadaptatie is een verbetering op Ecologie vanzelfsprekend. Daarom is voor dit thema een bovengemiddelde ambitie bepaald. De verbeteringen op waterhuishouding en groen dragen bij aan ecologische waardevermeerdering. Belangrijk is wel dat het onderhoud met het nodige 'fatsoen' gebeurt en ook passend bij het seizoen. Ook hiervoor ligt een breed draagvlak vanuit terreinbeheer en onderhoud.

Er moet wel rekening gehouden worden met het feit dat het een bedrijventerrein is waar gewerkt/geproduceerd wordt. Het is daarom niet wenselijk om een park/natuurgebied na te streven. Men heeft wel de wens bij te dragen aan biodiversiteit. In 'het Westen' hebben veel kantoren tegenwoordig een daktuin voor de biodiversiteit, dat is nodig omdat daar de buitenruimte volledig is verhard. In Assen en omgeving is er gelukkig meer ruimte voor groen op straatniveau, waardoor er geen (dure) daktuinen (nodig) zijn. Maar de bedrijfstuinen kunnen wel een belangrijke rol spelen in de ecologische waarde van het terrein!

Plannen en acties kring Zuid-West

- Kennisdeling door middel van sprekers over ontwikkelingen en de functie van ecologie om ondernemers te activeren hiermee aan de slag te gaan
- Met behulp van voorbeeldprojecten een groene ecologische omgeving realiseren
- Terreinen omvormen van 'gewone' bedrijfsterreinen naar bedrijfsterreinen van ecologische betekenis en het zoeken naar ondersteunende middelen.

Thema: Sociale relevantie (bovengemiddeld)

Sociale relevantie kan breed worden opgevat. Het actief inzetten van lokale expertise helpt om lokale behoeftes te identificeren. Het inzetten van werknemers met een vergrote afstand tot de arbeidsmarkt draagt bij aan social return. Het gaat om het rekening houden met de belanghebbenden, zodat bewustwording, sociaal draagvlak en betrokkenheid ontstaat.

Waarom is het thema belangrijk?

Wet- en regelgeving, trends en ontwikkelingen

Omtrent sociale relevantie is een hele ontwikkeling gaande in de vorm van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) wordt steeds belangrijker en er is steeds meer aandacht voor. Hierbij gaat het om het rekening houden met de effecten van bedrijfsvoering op mens, milieu en maatschappij. De overheid heeft MVO Nederland opgericht om maatschappelijk verantwoord ondernemen verder te brengen.

De gemeente Assen biedt de mogelijkheid om middels 'Social Partnerships' mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te koppelen aan passende bedrijven.

De Omgevingswet zal zeer waarschijnlijk volgend jaar (2022) zijn intrede doen. De Omgevingswet moet ervoor zorgen dat ondernemen voorspelbaarder is, en procedures sneller en goedkoper maken. Ondernemers kunnen makkelijker vergunningen aanvragen, meldingen doen en zien wat de bouwmogelijkheden op eigen terrein zijn. Daarnaast zal participatie een prominentere rol krijgen, waardoor ondernemers meer de mogelijkheid krijgen om te participeren en invloed uit te oefenen op plannen van de overheid.

Belang kring Zuid-West

Er is wel een behoefte binnen de kring om bij te dragen aan de lokale en sociale omgeving van de bedrijven. Hierbij zijn wel heel verschillende beelden, van arbeidsplekken voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt tot goed werkgeverschap. Hierin geldt dat het per ondernemer, bedrijf en situatie verschillend kan zijn hoe men kan en wil bijdragen.

Op het gebied van goed werkgeverschap stimuleren de ondernemers elkaar onderling door elkaar ook te inspireren. Door het delen hoe een ondernemer zorgt voor blije medewerkers kunnen andere ondernemers leren. Daarnaast moeten medewerkers ook voldoende uitdaging en groeikansen krijgen. Het is niet altijd zo dat medewerkers naar de Randstad gaan omdat de Randstad zo trekt, misschien maken we het niet aantrekkelijk genoeg om te blijven.

Plannen en acties kring Zuid-West

Op het gebied van sociale relevantie is nog terrein te winnen, de eerste acties zijn:

- Kennis en ervaringen delen over sociale relevantie om ondernemers te activeren hiermee aan de slag te gaan
- Zorgen voor gelukkige medewerkers door te investeren in een afwisselende en inspirerende werkomgeving

Thema: Economische zekerheid (bovengemiddeld)

Economische zekerheid gaat mede om toekomstbestendige bedrijfsvoering, waarbij wendbaarheid, innovatie- en daadkracht kerncompetenties zijn. Als we rekening houden met de trends en ontwikkelingen zal een bedrijf er in 2040 anders uit zien dan in 2021. Ondernemers kunnen elkaar helpen en ondersteunen in deze ontwikkelingen.

Waarom is het thema belangrijk?

Wet- en regelgeving, trends en ontwikkelingen

Bij een onderneming komt meer kijken dan het leveren van een dienst of product. Boekhouding, financiën, marketing & communicatie vormen een wezenlijk onderdeel van een gezonde onderneming. Om een onderneming gezond te houden, is het belangrijk om te weten wat er speelt en gaat spelen.

Economische zekerheid is belangrijk voor (startende) ondernemers. In een tijd met snel opvolgende trends en ontwikkelingen is het lastig om het overzicht te houden. Door het delen van informatie kunnen de ondernemers anticiperen op mogelijke ontwikkelingen.

Ook op het raakvlak met andere projecten in dit Masterplan is die informatievoorziening cruciaal. Ondernemend Assen kan de verbinding leggen tussen de ondernemers en de relevante informatie. De projecten zullen deels ook om (extra) investeringen vragen. Daarom is het goed om te wijzen op de beschikbaarheid van subsidieregelingen vanuit lokale, landelijke en Europese overheden voor duurzame ontwikkeling.

Ook de instroom van nieuwe medewerkers en kennis bepalen de toekomstbestendigheid. Daarom is Ondernemend Assen al actief betrokken bij de TechHub, een initiatief om onderwijs en ondernemers bij elkaar te brengen. Via de TechHub zijn technische studenten beschikbaar om ondernemers te helpen met hun innovatievraagstukken. Daar ligt een enorme kans om Economische zekerheid te realiseren.

Belang kring Zuid-West

In de vragenlijst, interviews en werksessie komt Economische zekerheid als redelijk belangrijk naar voren. Maar concrete acties die daarbij aansluiten, blijken lastig generiek te benoemen. Dit heeft heel erg te maken met de bedrijfsvoering en -type. Daardoor is het lastig om er op kringniveau een plan voor te formuleren. Natuurlijk zijn er wel ideeën. Zo kunnen we in kaart brengen welke leden expertise kunnen aanbieden wanneer economische zekerheid plots omslaat in economische onzekerheid. Ook is het versnellen van innovatie door het verbinden van onderwijs- en kennisinstellingen (o.a. TechHub) aan ondernemers en het realiseren van gekwalificeerd personeel door het aanbieden van scholingsplaatsen bij de Techniek Academie.

Omdat innovatie en vernieuwing vaak ontstaan van buitenaf is het wel belangrijk om ook rondom het thema Economische zekerheid interactie te houden, ook als de bedrijven heel verschillend zijn. Kennisdeling is de manier op dit aan te pakken. Door relevantie thema's aan te kaarten via sprekers, bedrijfsbezoeken of webinars, is het mogelijk om op te hoogte te zijn/blijven van de relevante ontwikkelingen en trends.

Stappenplan

De volgende mogelijkheden worden genoemd:

- Spreker(s) uitnodigen om informatie te delen over ontwikkelingen binnen een bepaald thema (bijvoorbeeld digitale transformatie)
- In kaart brengen welke expertise binnen Ondernemend Assen beschikbaar is voor economisch onzekere tijden
- De ondernemers kiezen zelf om te participeren in een innovatie die hun werkveld raakt
- Promoten en onder de aandacht brengen van de TechHub bij ondernemers

Thema: Bereikbaarheid (bovengemiddeld)

Voor een duurzame economische ontwikkeling is goede bereikbaarheid een voorwaarde. Dit maakt het mogelijk vraag en aanbod van arbeid, kennis en producten bij elkaar te brengen. Hierbij gaat het niet alleen om fysieke bereikbaarheid, dus mobiliteit, maar ook om digitale bereikbaarheid, waaronder sneller internet. Door kansen voor bereikbaarheid te benutten komen economie, leefmilieu en klimaat meer in evenwicht.

Waarom is het thema belangrijk?

Wet- en regelgeving, trends en ontwikkelingen

De gemeenteraad van gemeente Assen heeft in 2017 een visie Mobiliteit vastgesteld om relevante trends en ontwikkelingen beleidsmatig in beeld te brengen. De visie beschrijft een aantal doelen, die integraal geformuleerd zijn:

- Assen is een goed bereikbare stad en blijft dit ook. Onze voorzieningen houden we bereikbaar, ook voor de regio. (We zorgen voor goede doorstroming van verkeer. Deze goede bereikbaarheid draagt een belangrijk economisch doel.)
- Assen is een veilige stad. (We pakken onveilige punten aan en geven voorlichting over verkeersveiligheid. Hierdoor willen we verkeersslachtoffers voorkomen.)
- Assen is een fitte en actieve stad met gezonde inwoners. (We stimuleren vervoersmiddelen die leiden tot beweging.)
- Assen is een duurzame stad. (Verkeer en vervoer is debet aan 30-40% van de uitstoot van schadelijke stoffen, zoals fijnstof en stikstofoxide. Door het stimuleren en faciliteren van schone vervoersmiddelen dragen we bij aan het verminderen van die uitstoot.)

Door het [Uitvoeringsprogramma mobiliteit 2018-2022](#) wordt invulling gegeven aan deze doelen.

Daarnaast heeft de gemeente Assen het doel gesteld om de luchtkwaliteit te verbeteren door de CO₂-uitstoot te verminderen. Voor de binnenstad zal de gemeente Assen actief aan de slag gaan met een zero-emissie zone. Deze ontwikkelingen zullen leiden tot een verschuiving in brandstof die ook van invloed kan zijn op ondernemers en/of (keuze in) leveranciers.

Belang kring Zuid-West

Bereikbaarheid komt terugkerend naar voren als thema dat al goed geregeld is. De bedrijven zijn goed bereikbaar met de auto. Het enige specifieke verbeterpunt is de positionering van fietsenstallingen met laadvoorziening. Momenteel wordt hier nauwelijks gebruik van gemaakt omdat men deze niet goed weet te vinden.

Er zijn sterke wensen tot verbetering van de digitale bereikbaarheid. Veel bedrijven hebben geen toegang tot een glasvezel verbinding en zouden dat wel graag willen. In Assen zijn veel initiatieven voor het aanleggen van glasvezel. Bij voldoende belangstelling wordt het gerealiseerd. Dit is van groot belang, zeker omdat internet een steeds grotere rol gaat spelen.

Een ander spoor is de verschuiving naar fossielvrije aandrijving van auto's/bussen/vrachtwagens. Dit vraagt iets van de tank/laadinfrastructuur die een wezenlijk onderdeel is van een bereikbaar Assen. Op dit vlak zullen de komende jaren de ontwikkelingen elkaar snel opvolgen, waardoor het nu bepalen van een richting lastig is.

Voor de ondernemers is het de uitdaging om ook op transport van eigen personeel en goederen te verduurzamen. Zijn er fossielvrije opties om het transport in te richten en welke effecten heeft dat op de bedrijfsvoering?

Plannen en acties kring Zuid-West

- Vraag en aanbod van glasvezel bij elkaar brengen om de digitale bereikbaarheid te verbeteren
- Ontwikkelingen omtrent mobiliteit scherp houden, zodat grote investeringen op korte termijn oog hebben voor de toekomstige situatie
- Faciliteiten zichtbaar en bekend maken en houden, bijvoorbeeld de fietsenstalling met laadvoorziening.

Thema: Ruimtelijke kwaliteit (minimaal)

De ruimtelijke kwaliteit van een gebied is goed als de belevingswaarde, de gebruikswaarde en de toekomstwaarde in balans zijn. Een herkenbaar landschap, bruikbaarheid van het gebied en mogelijkheden om in te spelen op toekomstige veranderingen spelen daarbij een rol. (Zichtbare) cultuurhistorie voegt extra ruimtelijke kwaliteit toe.

Waarom is het thema belangrijk?

Wet- en regelgeving, trends en ontwikkelingen

Het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit is van belang voor veel provincies en gemeenten in Nederland. De provincie Drenthe heeft een regeling opgesteld waarin een provinciale bijdrage kan worden aangevraagd voor projecten die de ruimtelijke kwaliteit verhogen. Hierbij gaat het onder anderen om het herinrichten van de openbare ruimte.

In de Omgevingsvisie van de provincie Drenthe worden de volgende doelen gesteld:

- het versterken van de ruimtelijke kwaliteit (hoe takt de stad of het dorp aan op het buitengebied)
- het stimuleren van de mogelijkheden van recreatieve uitloop en medegebruik, in aansluiting op de routestructuren in de omgeving
- het realiseren van een natuurlijke verbinding tussen stad en omgeving

Bron: Omgevingsvisie 2018, provincie Drenthe

In de Omgevingsvisie (2021) van de gemeente Assen: De stad krijgt een groene uitstraling, wat de stad aantrekkelijker maakt voor Assenaren, bezoekers en voor bedrijven die een vestigingsplek zoeken.

Belang kring Zuid-West

In lijn met de andere kringen is dit thema in de vragenlijst genoemd als belangrijk. Ook tijdens de interviews en werksessie is het belang hiervan onderstreept. Dit thema heeft veel raakvlakken met Ecologie en Water & klimaatadaptatie, met als

verschil dat dit thema ook expliciet betrekking heeft op het (dagelijks) beheer en onderhoud van de terreinen. Voor de beleving en uitstraling van de terreinen is er een sterke wens om dit te optimaliseren. Over het algemeen geldt dat de ruimtelijke kwaliteit goed op orde is binnen de kring Zuid-West. Dit willen we behouden en optimaliseren. Om deze reden zetten we de ambitie op minimaal.

Het thema Ruimtelijke kwaliteit is een onderwerp dat in nauwe samenspraak met de gemeente Assen verbeterd moet worden. Wij willen actief meedenken met de gemeente Assen over het inrichten van een functionele en aantrekkelijke omgeving door zelf verbetervoorstellen aan te dragen en door mee te denken in projecten en plannen vanuit de gemeente.

Daarnaast zijn er volop ideeën geopperd om een terrein van betekenis te creëren. Denk hierbij aan openbare fitnessapparaten, voldoende en divers groen, eventueel zelfs eetbaar groen en/of voedselproductie (stadslandbouw). Om een gebied van betekenis te zijn, wordt gezocht naar activiteiten op tijden dat het bij de bedrijven rustiger is, bijvoorbeeld activiteiten in de avond of in het weekend.

Plannen en acties kring Zuid-West

Creëer een verblijfsomgeving. Dit begint bij goed dagelijks onderhoud en daarna ook door plannen uit te werken waardoor er andere functies aan het gebied gekoppeld worden.

- Gericht in kaart brengen van de wensen en behoeften van de ondernemers
- Opstellen van een gezamenlijk plan voor een functionele en aantrekkelijke omgeving
- Het concept plan bespreken met de gemeente Assen, samen met hen het plan verder ontwikkelen tot een uitvoeringsplan
- Verkennen van mogelijkheden voor het gezamenlijk inkopen van onderhoud aan de terreinen rondom de bedrijfsgebouwen waarbij ruimte wordt behouden voor specifieke behoeften van de individuele ondernemer

Thema: Materialen (minimaal)

De circulaire economie (CE) is een economisch systeem waarin het minimaliseren van materiaalgebruik, hergebruik van materialen die elders vrijkomen, en het toepassen van materialen die hernieuwbaar of niet schaars zijn centraal staat. Hierdoor blijven eindige grondstofvoorraden (langer) beschikbaar en worden afval en schadelijke emissies naar bodem, water en lucht zoveel mogelijk voorkomen.

Waarom is het thema belangrijk?

Wet- en regelgeving, trends en ontwikkelingen

Nederland heeft grote ambities op dit thema: In 2030 moet Nederland al 50% minder primaire grondstoffen gebruiken (mineralen, metalen en fossiel) en in 2050 draait onze economie volledig circulair. Dit is hard nodig om de doelen van het Klimaatakkoord te halen. Dit betekent ook dat bedrijven in 2030 ook minimaal 50% minder mineralen, fossiele grondstoffen en metalen moeten gebruiken.

Omdat de circulaire economie gaat om het veranderen van het huidige economisch systeem is het beleid vaak specifiek gericht op materialen, producten of sectoren. Beleid verplicht alle bedrijven om te scheiden en bedrijfsafval in te zamelen, zodat het gerecycled kan worden. Het doel was dat in 2020 75% van het bedrijfsafval gescheiden is.

Recycling is een onderdeel van de circulaire economie, maar circulaire economie gaat nog een stap verder. Bij recycling gaat het om het verwerken van een product zodat er iets nieuws van gemaakt kan worden. Echter, gaat de kwaliteit van materialen tijdens het recyclingproces achteruit, dan leidt het recyclingproces ook tot milieu impact, en kunnen de meeste materialen daardoor niet oneindig vaak gerecycled worden. In de circulaire economie wordt de waarde behouden en gaat het vooral om hergebruik van complete objecten of onderdelen.

In de toekomst zal het beleid zich richten op hoe bedrijven inkopen en

produceren, hoe ze producten op de markt brengen, en hoe verantwoordelijkheid voor het product na verkoop moet veranderen. Dit kan bijvoorbeeld door producentenverantwoordelijkheid die nu al geldt voor vijf producten. Hierbij worden producenten verantwoordelijk gesteld voor het verbeteren van het

afvalbeheer van producten en de kosten hiervan. Dat betekent dat de producent verantwoordelijk blijft voor het verkochte product en de wijze van verwerking. De verwachting is dat er in de komende jaren nog meer producten bijkomen.

Belang kring Zuid-West

Over het algemeen heeft het thema Materialen geen hoge prioriteit. In de interviews blijkt dat dat grotendeels komt omdat de bedrijven binnen kring Zuid-West voornamelijk een kantoorfunctie hebben. Tijdens de interviews en de sessie ziet men vooral de link tussen circulair en productiebedrijven. Uiteraard is deze ontwikkeling voor productiebedrijven ingrijpender. Echter, iedereen die producten gebruikt, zal in meer of mindere mate te maken krijgen met circulariteit.

Plannen en acties kring Zuid-West

Voor het overgrote deel van de partijen uit Zuid-West geldt dat zij zelf geen 'eigenaar' zijn of worden van een circulair proces. Daarom is de prioriteit hier laag. Dit betekent in de praktijk deelnemen in de ontwikkelingen, maar zelf geen actieve trekkersrol vervullen. Gezien de diversiteit inspelen op individuele behoeften van leden door ze in contact te brengen met bedrijven uit andere kringen met vergelijkbare vraagstukken op het vlak van circulariteit.

Thema: Bodem (minimaal)

Het bodem- en grondwatersysteem is de basis van een gezonde (leef)omgeving. Dit systeem is kwetsbaar voor vervuiling, omdat het watersysteem zich niet aan grenzen houdt. Daarom moeten we vervuiling zoveel mogelijk voorkomen, zodat we niet te maken krijgen met de vervuiling van de burens of andersom. In de toekomst zal de bodem ook steeds beter beschermd worden door regelgeving, omdat het belangrijk is voor gewasbestrijding, fossiele brandstoffen, chemische stoffen en afvalbeheer.

Waarom is het thema belangrijk?

Wet- en regelgeving, trends en ontwikkelingen

Vervuiling blijft een actueel thema. Recentelijk zijn er bijvoorbeeld nieuwe verontreinigende stoffen (PFAS) geïdentificeerd die invloed hebben op de bodem, grondprijs en gezondheid. Momenteel zijn er geen zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) in opkomst die mogelijk de huidige regels veranderen. Echter, deze ontwikkelingen en bevindingen zullen in de toekomst plaatsvinden voor bijvoorbeeld microplastics. Het is dan ook wenselijk om hierop vroegtijdig in te spelen wanneer dit mogelijk is.

Met oog op de nieuwe Omgevingswet zullen de volgende punten leidend zijn:

- het beschermen van de bodem tegen nieuwe verontreinigingen en aantastingen
- het evenwichtig toedelen van functies aan locaties
- het duurzaam en doelmatig beheren van de resterende historische verontreinigingen

Het gehanteerde uitgangspunt is de zogeheten 'toeval vondst'. Als het redelijke vermoeden bestaat dat een verontreiniging wordt aangetroffen, zullen passende maatregelen getroffen moeten worden. In elk geval blijft de bodemkwaliteit de verantwoordelijkheid van de eigenaar.

Voor grondafvoer en grondroering zal nieuw beleid opgesteld worden dat in lijn is

met de Omgevingswet. Grondverzet beperken door grond te hergebruiken op eigen terrein is dan ook het meest wenselijk.

Belang kring Zuid-West

Het thema Bodem staat merkbaar ver af van de ondernemers in kring Zuid-West. Dit thema is in alle kringen als minst belangrijk benoemd en ook de ambitie om hieraan iets te veranderen is gering. Het enige dat in een interview naar voren is gekomen met betrekking tot bodem is dat er momenteel weinig (bodem) vervuilende bedrijven in Zuid-West zijn en dat dat zo zou moeten blijven.

Plannen en acties kring Zuid-West

Er zijn geen concrete acties geformuleerd op dit thema. Het algemene beeld is dat het schoon houden van de bodem een taak is van de gemeente. Er is niks bekend over ontwikkelingen waardoor de bodemkwaliteit achteruit zou gaan. De noodzaak om te verbeteren ontbreekt, dus de ambitie is om de schone bodem te behouden.

Thema: Welzijn/leefomgeving (minimaal)

Een duurzame leefomgeving draagt bij aan het welzijn en de gezondheid van mensen. Zo beschermt een duurzame leefomgeving mensen tegen ziekte, calamiteiten en ongevallen. Daarnaast bevordert een duurzame leefomgeving gezond gedrag, zoals bewegen en spelen, een gezonde leefstijl, sociale contacten en sociale veiligheid.

Waarom is het thema belangrijk?

Wet- en regelgeving, trends en ontwikkelingen

Welzijn en gezondheid zijn natuurlijk altijd aandachtspunten om rekening mee te houden. Een belangrijk aspect voor een goede gezondheid is de aanwezigheid van een gezonde leefomgeving. Vanuit het beleid wordt nauwlettend gekeken naar aspecten, zoals omgevingsveiligheid, geur, trilling, geluid, goede riolering en waterkwaliteit en -kwantiteit.

Om de gezondheid te bevorderen, wil de gemeente Assen inzetten op verschillende zaken. Een onderdeel hiervan is de CO₂-uitstoot in de komende jaren verminderen door schoon vervoer te faciliteren. Daarnaast wil de gemeente meer groen in de stad creëren. Groen in de stad is belangrijk voor onder andere de gezondheid, welbevinden en beweging. Ook voor ondernemers is meer groen gunstig. Vaak willen werknemers een luchtje scheppen. Een rondje wandelen in de natuur werkt dan vele malen rustgevender dan in een volledige grijze omgeving, zoals bij veel bedrijventerreinen nu het geval is. Wandelen in het groen heeft ook een positief effect op het geluk van werknemers en het aantal burn-outs.

Een veilige (leef)omgeving is ook voor een bedrijventerrein belangrijk. Rekening houden met de sociale veiligheid verkleint de kans op inbraak of vandalisme.

Belang kring Zuid-West

Uit de werksessie komt de bevestiging van de uitkomsten van interview en vragenlijst. Het thema Welzijn/leefomgeving speelt nauwelijks voor kring Zuid-West. Doordat de bedrijven verspreid zitten over kleinere 'plukjes' spelen typische bedrijfsuitdagingen minder. Gezondheid, hinder en veiligheid zijn over het algemeen prima geregeld, terwijl dit op een bedrijvenpark in andere situaties echt een uitdaging is. Daarnaast zijn er op korte afstand van de bedrijven mogelijkheden om te ontspannen en te ontmoeten. Voor zover daar verbetering op nodig is in de directe omgeving, valt dit voldoende onder het thema Ruimtelijke kwaliteit.

Plannen en acties kring Zuid-West

Concrete plannen zijn er voor dit thema niet, hooguit ervoor zorgen dat er geen overlast komt en voorkomen dat er vervuilende bedrijven in Zuid-West komen. Verder geen maatregelen of wensen.

AMBITIEWEB THEMA'S

Thema: Ruimtegebruik (geen)

Het thema Ruimtegebruik heeft betrekking op de beslaglegging op onbebouwde ruimte. Ruimte is schaars in Nederland, waardoor het belangrijk is dat we de beschikbare ruimte zo efficiënt en multifunctioneel mogelijk inrichten. Uitbreiding van bebouwd gebied moet dan ook alleen worden toegelaten als dat vanwege maatschappelijke en/of economische belangen noodzakelijk is.

Waarom is het thema belangrijk?

Wet- en regelgeving, trends en ontwikkelingen

Nederland is een dichtbevolkt en dichtbebouwd land. Op een relatief klein oppervlak biedt het ruimte aan tal van concurrerende functies, zoals wonen, werken, mobiliteit, recreatie en natuur. Het beperken van de uitbreiding van bebouwde ruimte en het meervoudig gebruik maken van de ruimte verlicht de druk op het landschap. Deze beweging is al op gang en de termen functiemenging en multifunctioneel ruimtegebruik komen veel voor.

In vrijwel elke ontwikkeling wordt er gekeken naar een manier om een locatie op meerdere wijzen te gebruiken. Er zijn veel verschillende manieren om ruimtes efficiënter te gebruiken of nuttiger te gebruiken. In een stedelijke omgeving kan bijvoorbeeld natuur toegevoegd worden die zowel een functie voor biodiversiteit als voor ruimtelijke kwaliteit en klimaatadaptatie heeft. Ook voor ondernemers liggen kansen door daken een extra functie te geven (zonnepanelen of groene daken) of de inpandige ruimte nuttiger te gebruiken.

Daarnaast moeten we behoedzaam omgaan met de nog kostbare beschikbare ruimte. In de Omgevingsvisie van de gemeente Assen is aangegeven dat er geen nieuwe locaties ontwikkeld gaan worden voor bedrijven, maar dat de geplande bedrijventerreinen afgerond worden en dat het huidige aanbod van bedrijventerreinen en kantoorlocaties aangepast wordt aan de toekomstige behoefte van de markt.

Belang kring Zuid-West

In de vragenlijst, interviews en werksessie is Ruimtegebruik niet als belangrijk thema genoemd. In kring Zuid-West heeft dit punt geen prioriteit.

Plannen en acties kring Zuid-West

Als er in de andere kringen ideeën zijn, kunnen die mogelijk ook werken voor Zuid-West. Verder is er geen concrete wens of ambitie met betrekking tot dit thema binnen de kring.

Focus Ondernemend Assen en Zuid-West

Activiteiten en projecten

Onderstaande tabel biedt een samenvatting van de mogelijke projecten en activiteiten. Deze projecten en activiteiten zijn opgehaald tijdens het participatief proces voor het opstellen van het Masterplan. De lijst vormt daarmee een prioritering op hoofdlijnen. Soms met een concrete tijdsaanduiding vanuit de wet en regelgeving. De prioritering op hoofdlijnen stelt ons in staat onze projecten af te stemmen met projecten binnen gemeente en provincie. Hierbij moeten we rekening houden met de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2022 en eventuele wijzigingen in de beleidsvisie. Soms zal dat leiden tot aanpassing van onze prioritering aan de uitvoeringsagenda van gemeente of provincie. Maar soms

zullen we ook vragen die uitvoeringsagenda te versnellen en aan te passen op het door ons gewenste tijdspad. Voor de uitvoering van de projecten zullen deze gedetailleerd uitgewerkt worden in het jaarplan dat Ondernemend Assen jaarlijks maakt. In die jaarplannen wordt gewoonlijk ook een doorkijkje gemaakt naar de opvolgende jaren zodat duidelijk wordt welke projecten dan kunnen gaan spelen. Bij de uitvoering van de projecten is het van belang naar de mogelijkheid te kijken om samen te werken met onderwijsinstellingen.

Project/activiteit	Doel	Thema	Prioritering planning
Wonen en werken	<ul style="list-style-type: none"> • Woningtekort aankaarten bij de gemeente, omdat dit ondernemers kan weerhouden om zich in Assen te vestigen 	Vestigingsklimaat	
Kennis voor en met iedereen	<ul style="list-style-type: none"> • Kennisdeling door middel van sprekers/leden over ontwikkelingen en wet- en regelgeving omtrent energie en de verschillende mogelijkheden • Kennisdeling door middel van sprekers over ontwikkelingen met betrekking tot klimaatverandering in relatie tot de lokale gevolgen en ondernemers activeren hiermee aan de slag te gaan • Kennisdeling door middel van sprekers over ontwikkelingen en de functie van ecologie om ondernemers te activeren hiermee aan de slag te gaan • Kennis en ervaringen delen over sociale relevantie om ondernemers te activeren hiermee aan de slag te gaan • In kaart brengen welke expertise beschikbaar is bij de leden van Ondernemend Assen om ondersteuning te bieden in economisch onzekere tijden, zodat ondernemers elkaar kunnen helpen • Spreker(s) uitnodigen om informatie te delen over ontwikkelingen binnen een bepaald thema omtrent bedrijfsvoering om toekomstbestendiger te worden • Algemene inspiratiesessie rondom Sustainable Development Goals (SDG) 	Energie, Water & klimaatadaptatie, Ecologie, Sociale relevantie, Economische zekerheid	Vaak beginstap voor andere projecten

Focus Ondernemend Assen en Zuid-West

Activiteiten en projecten

Project/activiteit	Doel	Thema	Prioritering planning
De energie(ke) aanpak	<ul style="list-style-type: none"> Vraagbundeling om tot betere inkooprijen te komen Ondersteunen van ondernemers bij het isoleren van panden en aardgasvrij-ready maken om energielabel C te behalen voor einde 2022 Coöperatieve aanpak waar overschot energie aan anderen geleverd wordt Platte daken benutten voor zonnepanelen Proactief plan Warmtetransitie opstellen Ontwikkeling collectieve warmte in zicht houden 	Energie	Alvorens kennis delen, 1 januari 2023 minimaal energielabel C hebben, SDE ++2021 subsidie voor hernieuwbare energie tussen 21 september en 14 oktober 2021 aanvragen
Schoon, heel en veilig	<ul style="list-style-type: none"> De wensen en behoeften van de ondernemers gericht in kaart brengen voor een gezamenlijk plan om een functionele en aantrekkelijke omgeving voor ondernemers te creëren. Het conceptplan vervolgens inbrengen bij de gemeente 	Water & klimaatadaptatie, Ruimtelijke kwaliteit	In lijn met de Omgevingsvisie van de gemeente voor de komende 20 jaar (2021)
Groen en natuur	<ul style="list-style-type: none"> Voorbeeldprojecten starten waarin een groene ecologische omgeving is gerealiseerd Terreinen omvormen van 'gewone' bedrijfsterreinen naar bedrijfsterreinen van betekenis 	Ecologie	In lijn met de Omgevingsvisie van de gemeente voor de komende 20 jaar (2021)
TechHub voordelen	<ul style="list-style-type: none"> TechHub onder de aandacht brengen van de ondernemers en de voordelen benoemen 	Economische zekerheid	
(digitale) bereikbaarheid en de ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> Vraag en aanbod van glasvezel bij elkaar brengen om de digitale bereikbaarheid te verbeteren Ontwikkelingen omtrent mobiliteit scherp houden, zodat grote investeringen op korte termijn oog hebben voor de toekomstige situatie 	Bereikbaarheid	

Thema: Energie

Stappenplan elektriciteit en warmte

Voor de nabije toekomst is vooral het energielabel-C van belang. Op de middellange termijn zijn er concrete wensen en mogelijkheden om collectief elektriciteit en/of warmte op te wekken. Hier moeten vraag en aanbod goed op elkaar worden afgestemd en kan (kring overstijgend) een agenderende, informerende en trekkende rol liggen voor OA.

1. Informatievoorziening energieopgave

In de eerste stap vindt kennisdeling plaats door middel van sprekers over ontwikkelingen en wet- en regelgeving met betrekking tot de energieopgave. Daarnaast bezoeken (geïnteresseerde) ondernemers bedrijven die CO₂-neutraal zijn en leren van hun ervaringen.

2. Isoleren

Voor pandeigenaren en huurders met kantoren is het noodzakelijk om te zorgen voor energielabel C voor einde 2022. Om dit te realiseren moet per pand een actieplan worden opgesteld voor het behalen van energielabel C. Naast de verplichting om te voldoen aan energielabel C liggen er kansen om het pand verder te isoleren en op die manier aardgasvrij-ready te maken. Veel bedrijven zullen vanuit de warmtetransitie in de toekomst overgaan op lage temperatuur warmte, waarbij goede isolatie gewenst is. Wanneer de benodigde isolatie in één keer te realiseren is, kan dit op een goedkopere en efficiënte manier en is het bedrijf klaar voor de toekomst. Met behulp van collectieve inkoop worden de leden ontzorgd en levert dit gunstigere inkooprijzen.

3. Zon-op-dak project: gezamenlijke aanpak

In heel Assen zijn voldoende daken geschikt voor zonnepanelen. Door dit als kring op te pakken en te inventariseren wie gebruik wil/kan maken van het Zon-op-dak project, is het inzichtelijk over welke hoeveelheden het gaat. Het al lopende project Zon-op-de-zaak kan hieraan verbonden worden. Vraagbundeling versterkt de onderhandelingspositie met partijen in de uitvoeringsfase. Met het inzicht in gebruikers is het ook mogelijk om het overschot aan energie efficiënt te verspreiden en te herleiden wie energie levert en afneemt. Ondertussen kan een financieringsvorm worden gekozen die past bij de situatie. Hiervoor is ook behoefte aan heldere informatie.

4. Warmtetransitie - proactief plan

In deze stap kan met de gemeente gekeken worden naar de warmtetransitie en moet een visie opgesteld worden hoe hiermee om te gaan en welke stappen doorlopen moeten worden. Een onderdeel hiervan zal de verkenning van (lokale) alternatieve warmtebronnen zijn.

5. Collectieve warmte realiseren

Afhankelijk van de ontwikkeling opstellen van een plan om warmte te delen, gezamenlijk in te kopen of in afstemming met omliggende bebouwing warmtebronnen te benutten.

Verantwoording

Titel	Masterplan kring Zuid-West, Assen
Opdrachtgever	Ondernemend Assen
Projectleider	Henk Klaassens
Auteur(s)	Gerard Wijland
Tweede lezer	Sanne de Groot
Projectnummer	1277545
Aantal pagina's	22
Datum	16.07.2021

Colofon

Tauw bv
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
T +31 30 28 24 82 4
E info.utrecht@tauw.com